

Plotseling dood. Wat nu?

HET NUT VAN PATHOLOGISCH ONDERZOEK

De Veekijker krijgt geregeld vragen over plotselinge sterfte bij schapen en geiten. Schapen en geiten laten ziekteverschijnselen niet altijd even goed zien. Het zijn immers van nature prooidieren en wanneer je als prooidier laat zien dat je niet fit bent, dan ben je snel het spreekwoordelijke 'haasje'.

Dat plotselinge sterfte een regelmatig gehoorde klacht is bij kleine herkauwers, komt mogelijk doordat deze dieren verschijnselen van ziekte niet snel laten zien. Vaak wordt de sterfte als enige symptoom genoemd, soms zijn er al wel subtiele symptomen waargenomen, maar wordt de sterfte als plotseling ervaren. Om eventuele verdere problemen te kunnen voorkomen is het van belang om de oorzaak van de sterfte te achterhalen, om zo gericht mogelijk een plan van aanpak te kunnen opstellen. In sommige gevallen is er sprake van een incident, zoals een darmdraaiing, of trauma. Maar ook besmettelijke oorzaken en vergiftigingen kunnen voor plotselinge sterfte zorgen. Omdat er zo veel mogelijke oorzaken zijn is, vanwege de uitgebreidheid, pathologisch onderzoek op het gestorven dier de beste manier om de oorzaak te achterhalen.

Pathologisch onderzoek

Bij dit onderzoek wordt het kadaver eerst macroscopisch bekeken. Er worden daarbij gericht monsters genomen voor vervolgonderzoek. Dit kunnen monsters zijn voor bijvoorbeeld histologie, bacteriologie en parasitologie.

Wanneer sprake is van een bacteriële verwekker wordt meestal een antibiogram bepaald. Hiermee krijgt u informatie over welke antibiotica u zou kunnen gebruiken tegen de betreffende bacterie. Een veel gehoord dilemma is materiaal insturen of afwachten; vooral om te zien of dit sterfgeval niet een toeval-
ligheid was. Dit blijft altijd lastig. En het antwoord daarop kan niemand u geven. U zult deze afweging moeten maken.

Mogelijke oorzaken van plotselinge sterfte

In deze tijd van het jaar wordt plotselinge sterfte van opgroeiende lammeren regelmatig als probleem genoemd.

Enkele mogelijke oorzaken zijn:

- Bacteriën (bijvoorbeeld *Clostridium* spp. (het bloed) en *Pasteurella* spp. (zomerlongontsteking)
- Virussen
- Parasieten
- Trauma
- Vergiftigingen
- Incidenten (bijvoorbeeld darmdraaiing)

Sommige oorzaken van plotselinge sterfte, zoals pest van kleine herkauwers (PPR), schapen- en geitenpokken en bluetongue zijn aangifte- en bestrijdingsplichtig (zie www.nvwa.nl).

Zelf schapen of geiten aanmelden voor pathologisch onderzoek kan via 0900-2020012. Voor vragen over Diergezondheid van Kleine Herkauwers kunt u dagelijks tussen 15.00 en 17.00 uur contact opnemen met de Veekijker (0900-7100000).

De kans op het stellen van een diagnose wordt groter als het kadaver nog vers is wanneer het wordt aangeboden. Ook de keuze van het in te sturen dier is van belang. Wanneer u een probleem heeft met plotselinge sterfte moet u geen dier insturen dat al een aantal weken niet meer groeide en bovendien hoestte voordat u het dood vond. De kans dat er iets wordt gevonden dat niet representatief is voor het probleem 'plotselinge dood' is dan reëel. Ook is het belangrijk om achtergrondinformatie over het bedrijf, het koppel en het ingestuurde dier toe te voegen. Denk hierbij aan ras, leeftijd, voeding, vaccinaties, etcetera.

Ondersteuning

De informatie uit de sectiezaal is niet alleen van belang voor de inzender, maar ook voor de monitoring van diergezondheid van kleine herkauwers. Om deze reden wordt pathologisch onderzoek financieel ondersteund door overheid en bedrijfsleven, de opdrachtgevers van de monitoring.

Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van Economische Zaken, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.